

Onderwerp: Tech monitor: Ontwikkelingen van mobiel betalen

Inleiding

De mobiele telefoon heeft een paar jaren geleden voorzichtig zijn intrede gedaan in de financiële dienstverlening. Verschillende banken hebben toepassingen ontwikkeld om mobiel te kunnen bankieren, alhoewel deze mobiele financiële diensten nog niet echt zijn aangeslagen bij het grote Nederlandse publiek. Het lijkt erop dat het merendeel van de Nederlanders nog te weinig toegevoegde waarde ziet in de toepassingen en/of ze nog te moeilijk vinden om te gebruiken.

In andere landen zijn de afgelopen jaren ook initiatieven gestart om met de mobiele telefoon te kunnen bankieren en betalen. De meesten hiervan zijn kleinschalig gebleven, maar in een aantal Aziatische landen zoals Japan, Zuid Korea, Hong Kong en Singapore wordt mobiel bankieren en betalen sinds enkele jaren steeds massaler gebruikt. In Nederland en ook in de rest van Europa wordt daarom met veel interesse naar deze ontwikkelingen gekeken. Uit de ervaringen in de genoemde landen blijkt dat de schaal waarop een toepassing wordt geïntroduceerd belangrijk is voor de kans van slagen. Daarnaast is het belangrijk dat de verschillende betrokken partijen er samen uitkomen hoe de waardeketen in elkaar wordt gezet.

Recente initiatieven

Eind 2006 en begin 2007 zijn er verschillende initiatieven gelanceerd op het gebied van mobiel betalen. Deze initiatieven richten zich op verschillende betaaltoepassingen, zoals:

1. betalen met mobiel via contactloze chip
 - GSM Association
 - Rabo Mobiel
 - Proef in supermarkt in Nederland
2. het internationaal overmaken van geld
 - GSM Association
 - Citibank en Vodafone
3. betalen met mobiel via netwerk
 - België m-banxafe

1. Betalen met mobiel via contactloze chip

GSM Association

GSM Association, een wereldwijde koepel van zo'n 700 aanbieders van mobiele telefonie heeft in februari 2007 bekend gemaakt dat veertien telecoaanbieders zich hebben verenigd om het betalen via de mobiele telefoon verder te ontwikkelen. Het gebruik van de mobiele telefoon als betaalmiddel is de doelstelling van een nieuw initiatief van de GSM Association.

Het initiatief genaamd Pay-Buy volgt op het idee dat de GSMA vorig jaar heeft gelanceerd, namelijk het definiëren van een algemene wereldstandaard voor Near Field Communication-technologie. NFC is de techniek die wordt gebruikt om mobiele telefoons te koppelen aan betaalsystemen. Door contactloze betaaldiensten in telefoons te verwerken, kan de rol van de mobiele telefoon in het dagelijks leven worden uitgebreid.

Bij de veertien initiatiefnemers zitten een aantal grote internationale telecombedrijven alsmede een aantal lokaal sterke Aziatische telecombedrijven. Deze aanbieders zijn samen goed voor meer dan 900 miljoen consumenten. Er is overigens geen Nederlandse telecoaanbieder betrokken bij het initiatief.

De eerste fase van het initiatief zal beginnen met een end-to-end proef in Zuid Korea in 2007. De proef wordt gedaan door mobiele operator KTF samen met andere spelers in de waardeketen, zoals banken, creditcard maatschappijen, retail organisaties en mobiele telefoonfabrikanten. In Zuid Korea zijn op dit moment 12 miljoen mobiele telefoons in circulatie die zijn uitgerust om betalingen mee te doen en 80.000 terminals die mobiele betalingen kunnen accepteren in winkels, restaurants en cafés. Deze zijn door de mobiele operators in samenwerking met financiële instellingen uitgerold. Met een dergelijke schaal is eigenlijk al niet meer van een proef te spreken maar eerder van een lancering. In andere landen zullen mobiele operators samen met financiële instellingen soortgelijke initiatieven doen.

Er zijn al eerder initiatieven en proeven geweest om NFC-betaaltoepassingen in mobiele telefoons te ontwikkelen, maar deze waren op lokaal niveau. Dit is de eerste benadering op wereldwijde schaal om betalingen met de mobiele telefoon door middel van NFC-technologie mogelijk te maken. Gezien de schaal heeft deze benadering de potentie om succesvol te kunnen worden doorgezet naar andere landen die nu nog niet deelnemen aan het initiatief.

Rabo Mobiel

Rabobank is met Rabo Mobiel in de markt voor mobiele telefonie gestapt. Mobiele telefoons die via de Rabobank worden aangeschaft krijgen een chip waarmee vanaf 2008 kan worden betaald bij de NS en Q-Park. Ook voert de bank onderhandelingen met een supermarktketen. Rabo heeft met telecombedrijf Orange een contract gesloten. Leden van de bank betalen euro 0,10 per minuut zonder abonnementskosten. Wel moeten zij zelf de kosten van de telefoon betalen.

Rabobank wordt de eerste bank in Europa die mobiel bankieren combineert met het aanbieden van mobiele telefonie. Alleen in Zuid-Korea en Japan bestaan vergelijkbare diensten. Onlangs kondigde Bank of America hetzelfde aan. Rabobank verwacht volgend jaar 150.000 à 200.000 klanten te hebben en over drie à vier jaar 700.000 klanten.

De klanten kunnen de volgende bankzaken regelen via hun mobiele telefoon: saldo-informatie van alle Raborekeningen opvragen, alle bij- en afschrijvingen en afgesloten leningen bekijken, direct geld overboeken van een spaarrekening of krediet naar de betaalrekening, betalen via bankgiro en acceptgiro, opdrachten (vóór de uitvoerdatum) intrekken en krediet opnemen.

Proef in supermarkt

In een supermarkt van C1000 zal een proef worden gehouden met het betalen door middel van *near field communication* (NFC) technologie. Deze proef zal zes maanden duren en is een initiatief van het RFID Platform Nederland, LogicaCMG, Schuitema (C1000), Rabobank, KPN en NXP Semiconductors. Rabo Mobiel en KPN zullen elk 50 klanten selecteren die bij C1000 boodschappen doen. Met de telefoon kunnen boodschappen contactloos afgerekend worden door het mobieltje bij de pinautomaat bij de kassa te houden en een pincode in te toetsen op de pinautomaat. Als de proef slaagt, zijn de partijen van plan om in 2008 het mobiel betalen verder in te voeren.

Deelnemers aan de proef kunnen naast betalen verder klantenkortingen als spaartegoed bij schrijven op de telefoon en hoeven daarmee dus geen zegeltjes meer te plakken. Het tegoed kan later weer gebruikt worden bij het afrekenen van de boodschappen, gestort worden op een Rabobankrekening of gebruikt worden om ringtones, wallpapers en andere media te kopen voor het mobieltje. Ook bonnen van ingeleverde flessen kunnen op de telefoon worden bijgeschreven en, als de klant dat wil, verrekend bij de kassa, of bijgeschreven op de bankrekening.

Het zal overigens nog wel een aantal jaren duren voordat er voldoende toestellen met NFC in omloop zullen zijn voordat toepassingen daarmee massaal geadopteerd kunnen worden. Pas recent kwamen de eerste toestellen met NFC commercieel beschikbaar. Het duurt volgens de partijen naar verwachting nog zeker tot 2009 alvorens 50 procent van de toestellen met NFC-chips zijn uitgerust en als portemonnee dienst kunnen doen¹. Waarschijnlijk zal in segmenten die baat hebben bij snelle betalingen, zoals fast food ketens, kiosken, bioscopen stadions etc mobiel betalen het eerst worden geïntroduceerd. Om dergelijke betalingen mogelijk te kunnen maken zijn overigens geen grote aanpassingen aan apparatuur nodig.

2. Internationaal overmaken van geld

GSM Association

GSM Association heeft in februari 2007 ook bekend gemaakt een samenwerking te starten met creditcardmaatschappij MasterCard. Het project moet het mogelijk maken om geld van het ene naar het andere land over te boeken met behulp van een mobiele telefoon. De dienst richt zich op de immigrant die geld wil sturen naar zijn familie in het buitenland. Verwacht wordt dat op deze wijze de transactiekosten flink omlaag kunnen ten opzichte van de huidige kosten die bij een geldtransactiekantoor in rekening worden gebracht.

De naar schatting 200 miljoen migranten in de wereld zijn de doelgroep voor de nieuwe samenwerking tussen de telecomindustrie en de financiële wereld. Zij beginnen met diensten waarmee de migranten makkelijker en goedkoper bedragen naar hun familieleden in het buitenland kunnen sturen. Volgens GSM Association zijn wereldwijd bijna 3 miljard mensen in het bezit van een mobiele telefoon en heeft 80% van de wereldbevolking momenteel potentiële toegang tot een netwerk van een mobiele aanbieder. Van de 6,5 miljard mensen op de wereld hebben er minder dan één miljard een bankrekening. Om gebruik te maken van deze financiële dienstverlening is geen bankrekening nodig. De ontvanger hoeft alleen in het bezit te zijn van een werkende mobiele telefoon waarop hij tekstberichten kan ontvangen. Nadat het geld via een

¹ Dit is wellicht een wat te positieve inschatting van het aantal; 2009 is namelijk al over twee jaar en rekening houdend met een vervangingstermijn van mobiele telefoons in Nederland zou een schatting van bijvoorbeeld 50 procent over 5 jaren wat aannemelijker zijn).

tekstbericht door de verzender is overgemaakt, kan de ontvanger het geld ophalen bij een van de 25.000 lokale banken die deel uitmaken van het wereldwijde netwerk van MasterCard.

Een speciale groep van negentien aanbieders start binnenkort met de pilot. Onder hen bevinden zich onder meer Cingular (VS), Telecom Italia (Italië), Telenor (Noorwegen) en Globe Telecom (Filippijnen). De pilotgroep bezit netwerken in meer dan honderd landen en vertegenwoordigt zo'n 600 miljoen klanten. Er is overigens geen Nederlandse telecom aanbieder betrokken bij deze pilot.

Citigroup met Vodafone

Het Amerikaanse Citigroup en de Britse telecoaanbieder Vodafone hebben ook in februari bekendgemaakt een soortgelijke samenwerking te starten. Beiden projecten staan overigens los van elkaar. GSM Association heeft wel aangegeven te hopen dat Vodafone en Citigroup zich op termijn bij het initiatief van MasterCard en de GSM Association aansluiten.

Bij het project van Citibank en Vodafone kan de verzender via zijn mobiele telefoon een bedrag overmaken, waarna zijn familielid op zijn mobiele telefoon een voucher met een pincode ontvangt. Daarmee kan hij zijn geld innen bij de lokale belwinkels waar normaal gesproken beltegoeden worden verkocht. Citigroup en Vodafone gaan partijen ook de mogelijkheid aanbieden om geld van een mobiele telefoon naar een bankrekening of via het internet naar een mobiele telefoon in het buitenland over te maken.

Groei internationale overboekingen

Volgens de Verenigde Naties maken zo'n 191 miljoen immigranten wel eens geld over naar hun familie. De Wereldbank schat dat jaarlijks op die manier een bedrag van USD 268 mrd van eigenaar wisselt. De betrokken partijen zien een goede toekomst voor het mobiel overboeken van geldbedragen. De GSM Association voorspelt dat het aantal mensen dat op deze wijze geld in het buitenland kan ontvangen zal stijgen van de huidige 600 miljoen mensen naar 1,5 miljard in 2012. Verwacht wordt dat het totaalbedrag aan overgemaakte gelden in 2012 verviervoudigd is naar 1 biljoen dollar².

² 1000 miljard dollar.

3. Betalen met mobiel via netwerk

België m-banxafe

In België is in maart 2007 m-banxafe geïntroduceerd. M-banxafe is een toepassing waarmee mensen de prepaid-kaart van een gsm kunnen herladen, het saldo van de bankrekening kunnen checken én kunnen betalen via gsm. M-banxafe koppelt de simkaart in de mobiele telefoon aan het bankrekeningnummer. De simkaart is te herkennen aan het m-banxafe-logo dat er op staat.

Banxafe is het eerste systeem op de markt dat een gsm-nummer koppelt aan een bankrekening. Banksys, die voor Belgische banken betalingen afhandelt die met bankkaarten en creditcards in België worden gedaan, is partner in het project. Banksys mikt met het product in eerste instantie op de half miljoen aanbieders van diensten die niet over een betaalterminal beschikken. Maar het betaalsysteem biedt volgens Bansas ook mogelijkheden om particulieren betalingen te laten doen van producten die op internet worden gekocht.

Gebruikers van het systeem moeten over een simkaart beschikken met de Banxafe-technologie. De drie aanbieders van mobiele telefonie, Proximus, Mobistar en Base, dochter van KPN Mobile, ruilen oude simkaarten om voor nieuwe simkaarten. Verkopers en hun klanten dienen zich eenmalig te registreren op internet, waarna de transacties per telefoon kunnen worden verricht. Met het systeem verstuurt de verkoper een sms met het bedrag naar de koper. Deze bevestigt de transactie vervolgens met een unieke pincode. De koper betaalt 25 eurocent per transactie, de verkoper 49 eurocent. Hoe de betrokken partijen die opbrengst verdelen, is niet bekend. De particulier rekent af via zijn telefoonrekening en dus niet via de bankrekening.

Het afgelopen jaar werd de software met succes geïnstalleerd op 300.000 simkaarten. Gebruikers konden bij wijze van test met hun telefoon hun tegoed opladen of raadplegen. De eerste gebruiker van het systeem is supermarkt Colruyt, dat zo boodschappen die thuis worden bezorgd per gsm laat betalen. De komende tijd volgen meerdere bedrijven. Vanaf medio mei 2007 is het systeem algemeen beschikbaar, na inschrijving op internet.

Conclusie

De verschillende initiatieven kunnen een impuls geven aan de verdere ontwikkeling van mobiel betalen. De schaal die een betaaltoepassing potentieel kan bedienen vormt een belangrijke factor voor de uiteindelijke adoptie ervan. Dit zal zeker in het voordeel werken van de initiatieven van de GSM Association waarvan de mobiele operators gezamenlijk miljarden klanten bedienen. Massale adoptie van één of meer van de verschillende vormen van mobiel betalen in Nederland zal nog wel enkele jaren duren, maar het is zeker een goed signaal dat er proeven in Nederland zijn waarbij meerdere partijen van verschillende sectoren zijn betrokken. Dit duidt erop dat het gemeenschappelijke belang om ontwikkelingen samen op te pakken wordt onderkend. Ook in andere landen die nu al een stuk verder zijn met mobiel betalen zoals Zuid Korea en Japan is het begonnen met dergelijke proeven en meestal zijn na een periode van enkele jaren meer massale toepassingen geïntroduceerd.